

УДК 658.562.2

Трухоновець Богдана

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ

Trukhonovets Bogdana

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

LABOR PRODUCTIVITY ANALYSIS

Продуктивність праці – найважливіший якісний показник використання трудових ресурсів підприємства і головний фактор зростання обсягів виробництва продукції.

Вимірюють продуктивність праці такими способами:

- кількістю продукції, яка випущена за одиницю часу;
- кількістю часу, який затрачений на виготовлення одиниці продукції.

Розрізняють продуктивність у масштабі суспільства, регіону, галузі, підприємства, організації, цеху, виробничої ділянки, бригади та окремого працівника.

Важлива передумова визначення результативності праці - правильне обчислення рівня і динаміки продуктивності праці в усіх сферах економіки.

Методи обліку продуктивності праці мають відповідати таким вимогам:

- 1) одиниця виміру не може змінювати показники продуктивності праці;
- 2) враховувати весь фактичний обсяг робіт і затрати робочого часу;
- 3) забезпечувати єдність методів вимірювання продуктивності праці;
- 4) показники продуктивності праці мають бути наскрізними, зведеними, порівняльними, мати високий ступінь узагальнення, бути універсальними у застосуванні.

Продуктивність праці вимірюється відношенням обсягу виробленої продукції до затрат праці (середньооблікової чисельності персоналу). Залежно від прямого або зворотного відношення є два показники: виробіток і трудомісткість.

Виробіток – це кількість виробленої продукції за одиницю часу або кількість продукції, яка припадає на одного середньооблікового працівника або робітника за рік, квартал, місяць. Він вимірюється відношенням кількості виробленої продукції до величини робочого часу, витраченого на його виробництво.

Трудомісткість – це показник, який характеризує затрати часу на одиницю продукції (тобто зворотна величина виробітку).

Розрізняють показники виробітку залежно від одиниці виміру робочого часу:

1. Виробіток на одну відпрацьовану людино-годину – годинний. Годинний виробіток характеризує продуктивність праці за фактично відпрацьовану годину.
2. Виробіток на один відпрацьований людино-день – денний. Денний залежить також від тривалості робочого дня і використання робочого часу всередині зміни. На його рівень впливають внутрішньозмінні простой та збитки часу.
3. Виробіток на одного середньооблікового працівника – річний (квартальний, місячний). Річний виробіток ураховує не тільки внутрішньозмінні, а й цілодобові простой.

Продуктивність праці характеризується трьома показниками: вартісними, трудовими і натуральними

За останні 20-25 років Україна переживає масштабні й суперечливі зміни, які трансформували чи не всі складники соціально-економічного буття. Процес глобалізації зумовив зміну стандартів трудового життя. Але ці зміни так і не наблизили нас до стабільності, не дали соціально-економічному розвитку стійкої позитивної динаміки, не усунули численні недоліки соціально-трудої сфери. У період трансформації одними з найбільших проблем української економіки є: слабкий

інноваційний імпульс, відсутність кардинальних структурних змін і техніко-технологічного оновлення виробництва. Наслідком цього є напівсировинний характер економіки, низький рівень продуктивності праці та заробітної плати. Це результат не тільки економічних і технологічних проблем, а й соціальних, які проявляються у взаєминах учасників соціально-економічної системи соціально-трудових відносин: власників бізнес-процесів, менеджерів і найманих працівників, соціальних партнерів, конкурентів, органів державної та муніципальної влади.

Отже, проаналізувавши стан продуктивності праці в Україні, ми можемо зробити висновок, що існують проблеми, які гальмують економічне зростання.

Можна визначити основні шляхи підвищення продуктивності праці в Україні:

1) підвищити технічний рівень виробництва на основі залучення інвестиційних процесів;

2) розвивати високотехнологічне виробництво із високою доданою вартістю;

3) створити прозору систему стимулювання всіх форм зайнятості;

4) впровадити преференції під час створення нових робочих місць;

5) заохочувати самозайнятість населення й ведення бізнес-діяльності;

6) мінімізувати податки на зарплату і збільшити фонд оплати праці;

7) скорегувати співвідношення оплати праці працівників різних професій, професійних груп і секторів економіки, здійснити диференціацію складності праці, сформувавши політику оплати праці в країні;

8) визначити пріоритетні сфери зайнятості і під них формувати державне замовлення для освіти, виховувати в людях підхід «вчитися протягом життя» та зробити гнучкою систему освіти;

9) розвивати інституції соціально-трудових відносин – професійні асоціації, спілки та співтовариства. Завдяки цьому стане можливим упровадження етики нових трудових відносин, підвищення цінності праці.

Соціально-трудові відносини мають стати одним із ключових національних пріоритетів розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Методи обліку продуктивності праці мають відповідати таким вимогам. URL: <https://referatss.com.ua/work/analiz-produktivnosti-praci-ta-ii-stimuljuvannja/>
2. У чому вимірюється продуктивність праці. URL: https://pidru4niki.com/19570411/ekonomika/analiz_produkktivnosti_pratsi
3. Продуктивність праці в Україні. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/236.pdf
4. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. Галицький економічний вісник. 2023. № 2 (81). С 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007